

Dvojmesačník, marec – apríl 2021

Trenčín región

číslo 2
ročník 6

Vyhrali kúpele

Čitatelia vybrali najznámejšiu destináciu Trenčianskeho kraja (viac na str. 9 – 12)

Host redakcie

Rada sa k vám vraciam

strana 7 – 8

Na konci kraja

Zimná Vrchteplá

strana 13 – 15

Tradície

Duch Skalky je nezameniteľný

strana 17

9 772453 794003

Trochu inak

Začiatok roka sa pre mňa už tradične spája s veľtrhom cestovného ruchu v bratislavskej Inchebe. Svoje zázemie tam má aj Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región. Vždy sa tam stretne zmes rôznych ľudí, ktorí pracujú v turizme a gastronómii. Spoznávame nové nápady, ako prilákať návštevníkov do jednotlivých kútov kraja, a tiež nové chute, ktoré nám naservirujú rôzni pozvaní prevádzkari a hostia. Sledujeme, aké vychytávky ponúkajú okolité mestá, blízke aj vzdialené kraje. No a vždy sa dozvieme mená laureátov ocenenia TOP cestovného ruchu za predchádzajúci rok. Zvláštna doba si však žiada zvláštne riešenia. O víťazoch piatich kategórií rozhodla odborná porota naprieč krajom vďaka online priestoru a diskusia aj hlasovanie teda boli online. Najlepšie gastro zariadenie si zase zvolili v hlasovaní ľudia. Víťazi sa o svojom ocenení dozvedeli telefonicky. Nestretli sme sa spoločne v Inchebe. Je to zvláštny začiatok turistickej sezóny. Všetci dúfajú, že s krajším počasím sa opatrenia uvoľnia a minimálne podujatia vonku sa v akom-takom režime budú môcť konať. A ak to bude možné, aj medzinárodný veľtrh cestovného ruchu ITF SlovakiaTour sa uskutoční 13. mája 2021 v Bratislave. A snáď sa tam stretne aj s víťazmi TOP cestovného ruchu a gastro, ktorých postupne predstavíme v ďalších vydaniach novín.

Rado Stoklasa,
šéfredaktor

Poznáme najlepších v kraji

Trenčiansky kraj a jeho cestovný ruch pozná TOP šesťku. O najlepších piatich aj tento rok rozhodla odborná komisia. V šiestej kategórii TOP gastro svojim hlasovaním rozhodli ľudia.

OSOBNOSŤ CESTOVNÉHO RUCHU 2020

Anna Beníková pochádza z Horného Považia a celý život sa venuje agnómii. Od roku 1994 podniká v poľnohospodárskej prvovýrobe. Vlastní a prevádzkuje Kolibu Papradno a Agropenzión Grunt. Ľudia sem okrem dobrého jedla chodia aj pre relax v prírode. Je tiež členkou folklórnej skupiny Podžiaran. A práve cez folklór a podujatia chce návštevníkom priblížiť aj tradície obce Papradno.

TOP PRODUKT

Jazda historickou železnicou každoročne priláka desiatky tisíc turistov nielen z Trenčianskeho kraja. Odveziete sa ňou na trase medzi Trenčianskou Teplou a Trenčianskymi Teplicami. Súčasťou príležitostných jász je aj prehliadka depa v Trenčianskej Teplej, ktoré sa postupne mení na malé dopravné múzeum.

TOP UBYTOVACIE ZARIADENIE

Kúria Beckov bola pred trinástimi rokmi chátrajúca budova priamo pod hradným bralom. Dnes je exkluzívnym miestom, ktoré vyhľadáva široká škála návštevníkov. Prestavba trvala tri roky a noví majitelia sa snažili zachovať čo najviac historických prvkov. Hostí sem láka gastronomický raj aj príjemná atmosféra vo dvore, môžu si vychutnať kúpanie v prírodnom jazierku či jedinečné wellness pod hradným bralom.

TOP ZARIADENIE PRÍSTUPNÉ PRE ŽŤP

Ocenenie získal Penzión Meridiana v Bojniciach, ktorý je z veľkej časti bezbarierový a prispôbený pre osoby so zdravotným znevýhodnením. Novovytvorený komplex zahŕňa ubytovanie v štýlove zariadených izbách, reštauráciu s kvalitnou medzinárodnou kuchyňou, prírodné jazero, vlastný bylinkový pavilón aj detské ihrisko.

TOP INOVÁCIA

Cestovný ruch vlni obohatilo múzeum tradičných remesiel v Bojniciach Bencovej grunt. Otvorili ho počas letnej sezóny 2020. Ide o zrenovovaný

400-ročný dom, ktorý svojou atmosférou preniesie návštevníkov do minulého storočia. „Po príchode do malého domčeka sotva uveríte, že ste v 21. storočí. Dom bol zrenovovaný tak, že aj v súčasnosti máte pocit, že v ňom stále žije rodina Štefana Bencu stredovekým životom,“ vysvetlila Andrea Malátová, výkonná riaditeľka OOCR horná Nitra – Bojnica.

TOP GASTRO

Víťazom TOP sa stala Street Food Kitchen z Handlovej. Ak máte chuť na kvalitný „street food“, v ktorom pracuje pociťový šéfkuchár so zahraničnými skúsenosťami, ste na správnej adrese. Hoci fungujú len 3 roky, podmanili si chuťové bunky nielen miestnych, ale prichádzajú sem ľudia aj zo širokého okolia. Svedčí o tom aj veľká podpora fanúšikov v súťaži. Z celkového počtu 3046 hlasov totiž získali až 452! Prvé miesto si vyslúžili spomedzi 58 nominovaných zariadení. Zákazníkom ponúkajú aj vegetariánske a vegánske jedlá. (vz)

Virtuálna návšteva Múzea Jana Žižku

Od roku 2017 prevádzkuje Oblasťný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trenčíne expozíciu Múzea Partizánskej brigády Jana Žižku v priestoroch bývalého učilišťa Zornica v Bánovciach nad Bebravou. Expozícia oboznamuje s protifašistickým odbojom v oblasti Strážovských vrchov počas SNP.

Napriek súčasnej nepriaznivej pandemickej situácii hlavne domáci členovia SZPB pokračovali v získavaní a dopĺňovaní artefaktov z obdobia SNP. Podarilo sa im získať súhlas na reprodukciu obrazov – Výjavy z partizánskeho života maliara Jána Zemana v

Spoločenskom dome Jána Švermu na Jankovom vršku. Doplnením obrazov sa výrazne zlepšil estetický dojem pri vstupe do expozície.

Za najväčší prínos považujú, že sa

im s pomocou Bánovskej regionálnej rozvojovej agentúry podarilo zhotoviť virtuálnu prehliadku múzea, ktorú si môžu záujemcovia pozrieť na stránke mesta Bánovce nad Bebravou. (vz)

Každé mesto je originál, tvrdia mladí aktivisti

Hovorí sa, že mladým patrí svet aj budúcnosť. V mnohých mestách, ale aj na dedinách sa nájde partia, ktorá chce zmeniť k lepšiemu aspoň svoje okolie. Hľadá možnosti, potenciál – aby sa tu a tam lepšie žilo, aby to ich mesto bolo prítiažlivejšie pre návštevníkov, turistov. Pozrime sa na dve takéto partie, ktoré aktívne pôsobia na opačných koncoch Trenčianskeho kraja – v Partizánskom a v Trenčíne.

BAŤOVANY.SK

Projekt Baťovany majú v rukách v Partizánskom. Objavili čaro mesta, ako ho vymyslel Baťa so svojim architektom zo Zlína Vladimírom Karfíkom. Autori projektu Baťovany predstavujú mesto ako jediné ideálne priemyselné mesto na Slovensku. Jeho koncept bol totiž vymyslený priam dokonale. Fabrika, domy, zeleň, služby. To všetko rozložené tak, aby si navzájom „nezavadzali“, a zároveň boli vždy na dosah.

Všade sa dalo ísť peši, cestou z práce ste si vybavili obchody či holiča. Obrovské Závody dvadsiateho deviateho augusta (ZDA)

sú dnes domovom niekoľkých firiem. Sú medzi nimi aj výrobcovia topánok, veľkí aj malí. A je tam množstvo iných remeselníkov. Atmosféra mesta sem láka mladých z rôznych kútov Slovenska. Mnohí z nich si aj byty zariaďujú v štýle „baťovských rokov“. Pod hlavičkou Baťovany.sk sú však ľudia, ktorí chcú mesto, jeho históriu a funkcionality ukázať ďalším. Sú zároveň mestskými sprievodcami. Ukážu vám fabriku, jedinečnú baťovskú kolóniu domov, ale aj kostol, ktorý je tak ako zvyšok mesta dokonale architektonicky premyslený. Ako autori projektu sami hovoria, Baťovany boli utópiou, ktorá naozaj fungovala. Boli mestom, kde hrali princípy a logika dôležitú rolu. A to všetko vám radi ukážu. Mnohé zaujímavosti a doslova pikošky z histórie prinášajú aj na rovnomennom webe.

TRENČÍN BOJUJE O TITUL

Nejde však o titul v športovej disciplíne – do boja o titul sa pustila kultúra. Mladí Trenčania vytvorili projekt „Pestovanie Zvedavosti“, ktorým sa uchádzajú o titul Európskeho hlavného mesta kultúry pre rok 2026. V prvom kole medzinárodnú odbornú porotu zaujali. Tentoraz sa obhajoba projektu nekonala osobne, ale jednotlivé mestá poslali krátky videoklip, v ktorom svoj zámer predstavili.

„Nahráli sme fantastický dokument o záhade zmiznutého Trenčianskeho hradu. K nej sme pripojili výpovede členov a spolupracovníkov tímu. Následne nás čakala ešte hodinová obhajoba projektu formou dvadsiatich otázok a odpovedí prostredníctvom videokonferen-

cie,“ hovorí Lenka Kuricová, programová manažérka. „Pri príprave projektu bola najzaujímavejšia práve tvorba rôznorodých programov, ktoré sme vytvorili v spolupráci so štyridsiatimi kurátormi a kultúrnymi odborníkmi zo Slovenska i zahraničia. Mysleli sme na každého, preto v projekte nájdete programy zamerané na prepájanie mladých so staršou generáciou, tanečné workshopy pre telesne znevýhodnené osoby, ale aj divadelné predstavenia, literárne veľtrhy či umelecké rezidencie,“ dopĺňa.

„Je to významná príležitosť, ktorá zmení život celému regiónu a každý má možnosť byť súčasťou tejto úžasnej transformácie,“ približuje Lucia Dubáčová, manažérka projektu Trenčín 2026. V najbližších mesiacoch ich čaká práca na vyšperkovaní projektu. Okrem iného chcú rozvinúť partnerstvá, zvýšiť zapojenie občanov, organizácií a firiem. „Medzinárodná porota by mala v druhom kole navštíviť Trenčín a zažiť jeho atmosféru, no najmä energiu ľudí v meste a regióne,“ dopĺňa Dubáčová.

Európskym hlavným mestom kultúry 2026 bude jedno z trojice miest – Trenčín, Nitra, Žilina. Ktoré sa ním stane, zistíme v decembri tohto roka. Trenčín k titulu pomáha spolupráca s neďalekými Trenčianskymi Teplicami a Trenčianskym samosprávnym krajom.

(gas)

V podruží hradu Tematín

Kým sa skončila vláda panovníka Bela IV., pribudlo na území Slovenska takmer sto nových kamenných pevností. Na Považí vznikla reťaz strážnych hradov, ktorej súčasťou bol aj Tematín. Stáročia dominoval regiónu stredného toku rieky Váh. Dnes je časť tohto územia súčasťou Trenčianskeho samosprávneho kraja, rozprestiera sa v jeho juhozápadnom cípe. Niekdajšie panstvo hradu Tematín tvorili obce, ktoré aktuálne patria do Piešťanského a Novomestského okresu. Ruina slávneho hradu stojí v pomyselnom centre medzi nimi, nachádza sa na výbežku Považského Inovca a aj po 300 rokoch zostáva neprehliadnuteľnou dominantou. Dejiny regiónu však siahajú ešte ďalej než do roku 1270, keď sa objavuje prvá písomná zmienka o hrade. Ľudia si tu vďaka priaznivej klíme a úrodnej nive Váhu zakladali sídla nepretržite, a to už od prehistorických čias. O hustom osídlení aj hospodárskej rozvinutosti už v 9. storočí svedčia početné archeologické nálezy v katastrálnych obciach.

Dnešné územie tematínskeho panstva si zachovalo z väčšej časti vidiecky charakter, ale darí sa tu aj priemyselnému

Predstavujeme HRANICU DOLNÉHO POVAŽIA

rozvoju. Dopomáha tomu dobrá dopravná infraštruktúra zahŕňajúca diaľnicu a železnicu, ku ktorým sa postupne pridáva aj sieť cyklotrás. V minulosti bola kľúčová aj riečna cesta po Váhu, po ktorej sa plavili plte. Pamiatkou na to sú zachované kamene, o ktoré sa v minulosti priväzovali.

Región oslovuje svojou históriou, ale aj zaujímavými turistickými trasami. Viaceré z nich vás zavedú priamo k hradným

bránam. Avšak pozor – Tematín sa radí medzi najvyššie postavené hrady na Slovensku, preto výstup naň nepatrí medzi tie najľahšie. Ak sa však odhodláte túto trasu absolvovať, môžete sa tešiť na jedny z najkrajších výhľadov na široké okolie. Národná prírodná rezervácia Tematínske vrchy patrí navyše medzi územia európskeho významu Natura 2000 a pochváliť sa môže raritnou druhovou pestrosťou živočíchov.

V regióne objavíte aj viaceré pozoruhodné pamiatky, ktoré však často stoja v tieni samotného hradu. V obci Modrovka napríklad zaujme zvonica postavená začiatkom 20. storočia, v Lúke zase kaštieľ zo 17. storočia. Postaviť ho dal šľachtic Gašpar Šándor, ktorý údajne nebol spokojný s tým, že jeho žena si presadila svoju víziu kaštieľa. Preto dal na jednu zo stien osadiť tabuľu s prísloviem: „Beda tomu dvorovi, v ktorom rozkazuje krava volovi.“

Cyklotrasa priláka mesačne tisíce ľudí

Pred tromi rokmi sa fanúšikovia cyklistiky dočkali novinky – v rámci Trenčianskeho kraja otvorili prvý úsek Vážskej cyklomagistrály. Spája Hornú Stredú s Novým Mestom nad Váhom a od prvého dňa sa teší obrovskému záujmu verejnosti. Ponúka nenáročnú cyklistiku v krásnom prostredí, čo oslovuje ľudí aj počas pandémie. Cyklospojnicu si pochvaľujú aj starostovia dotknutých obcí, cez ktoré komunikácia prechádza.

„Obyvatelia sú radi, že tu je, pretože ide o naozaj peknú športovú atrak-

ciu. Počas leta je to veľmi frekventované miesto, ľudia jazdia na bicykloch i korčuliach, ale využívajú ho aj teraz počas lockdownu,“ priblížil starosta obce Potvorice Peter Kučík. Dôkazom sú aj štatistiky, ktoré má k dispozícii Trenčianska župa. V auguste 2019 nainštalovala na tomto úseku, ktorý financovala, automatické sčítavanie cyklistov. „Počas celého roka 2020 využilo 13,4 km dlhý úsek Vážskej cyklomagistrály celkom 88 192 ľudí, čo je v priemere 241 ľudí za jeden deň v roku 2020. Od jeho inštalácie v auguste 2019

do konca roka 2020 sa týmto úsekom previezlo spolu 102 173 ľudí,“ informovala hovorkyňa krajskej samosprávy Lenka Kukučková.

Cyklotrasa je najvyťaženejšia v popoludňajších hodinách medzi 14.00 a 16.00 h, pričom najviac cyklistov sa po nej premáva počas víkendov, najmä v nedeľu. Podľa starostu Petra Kučika by mohlo byť do budúcnosti zaujímavé aj prepojenie cez tzv. Brunovskú lávku na druhú stranu Váhu. „Vzniklo by tak cyklospojenie aj s obcami Lúka, Hôrka či Hrádok, čo by určite pomohlo ďalšiemu rozvoju cestovného ruchu, ale aj obyvateľom, ktorí do tohto regiónu dochádzajú napríklad za prácou,“ uzavrel.

Anglický park sprístupnia verejnosti

Na jeho mieste stál kedysi poľovnícky kaštieľ Forgáčovcov. Na prelome 17. a 18. storočia sa však majitelia tematickeho panstva rozhodli vybudovať nový objekt, ktorý môžeme v Brunovciach obdivovať aj v súčasnosti. Nateraz len zvonka, no v budúcnosti by verejnosť mohla navštíviť aspoň park, ktorý ho obklopuje.

Štvorkrídlový kaštieľ v Brunovciach je pôvodne renesančnou stavbou so štvoricou nárožných veží, ktoré zdobia baňaté cibulovité strechy. V prvej polovici 18. storočia získal barokovú podobu, ktorú si zhruba zachoval dodnes. Aktuálne je národnou kultúrnou pamiatkou v rukách štátu, pričom od roku 2002 je v správe Národného bezpečnostného úradu (NBÚ). Podľa jeho hovorca Petra Habaru slúžili priestory predovšetkým ako školiace stredisko pre štátnu správu a na služobné účely. „Stav tejto pamiatky nám určite nie je ľahostajný. Kaštieľ si jednoznačne vyžaduje rekonštrukciu. V straté-

gii NBÚ pre roky 2019 až 2026 uvádzame zámer vybudovať moderné a reprezentatívne školiace stredisko pre orgány verejnej moci

a plánujeme aj prístup verejnosti do parku,“ uviedol s tým, že aktuálne takúto možnosť obyvatelia nemajú.

Na väčšiu rekonštrukciu kaštieľa úrad financie nemá, snaží sa však hľadať granty a dotácie, ktoré by na to mohol využiť. „Máme vypracovanú štúdiu uskutočniteľnosti a obrátili sme sa na ministerstvo kultúry s požiadavkou pri hľadaní

možností o poskytnutie finančnej dotácie,“ doplnil Habara.

História kaštieľa v Brunovciach je previazaná s menom Mikuláš

I. Bercsényi. Bol to práve on, kto sa rozhodol zmeniť svoje rodové sídlo. V danej dobe išlo o pomerne bežný jav – už od 16. storočia veľmoži opúšťali svoje hrady a sťahovali sa do novovybudovaných opevnených kaštieľov v prístupnejších častiach svojich panstiev. Dokončenia stavby sa však nedožil, z väčšej časti sa o to postaral jeho syn.

Slávny veterinár pochádza z Hornej Stredy

Na mieste, kde sa dnes konajú zasadnutia obecného zastupiteľstva Hornej Stredy, stál kedysi rodný dom Jozefa Marka. Pre bežného človeka ide o pomer-

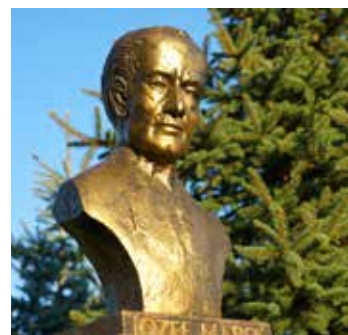

foto: Eduard Poliak

ne neznámu osobnosť. Vo svete veterinárneho lekárstva je však doteraz pojmom, a to doslova – jeho meno totiž nesie jedna z chorôb, ktorú opisal.

Jozef Marek sa narodil v roku 1868 do pomerne bežnej slovenskej rodiny. Jeho mama bola v domácnosti, otec bol roľník, ktorý istý čas zastával aj funkciu richtára. Záujem o nové vedomosti ho podnietil k štúdiu veterinárnej medicíny. Bol mimoriadne pracovitý, za čo získal viacero čestných doktorátov. Stal sa členom prestížnych veterinárskych spoločností po celom svete. Dosiahol aj významný svetový úspech, ako prvý totiž preskúmal neurolymfomatózu u sliepok. „Išlo o závažné infekčné ochorenie, ktorého šírenie vyvolávalo obavy. Profesor Marek toto ochorenie podrobne opísal, preto z úcty k jeho vedeckej práci ju nazvali jeho menom – Mar-

kova choroba. Ide o výnimočnú poctu, ak sa ochorenie, či už v humánnej alebo veterinárnej medicíne, nazve po lekárovi, ktorý ho objaví alebo opíše,“ vysvetlil prednosta obecného úradu v Hornej Stredy Eduard Poliak.

Jozef Marek sa neskôr venoval aj rôznym iným ochoreniam koní či ošipáných. Zaviedol moderné vyšetrenie dobytky a v roku 1905 zdokonalil žalúdočnú sondu, ktorá sa používa aj v súčasnosti a ktorá rovnako nesie jeho meno. Je citovaný vo všetkých učebniciach veterinárnej medicíny po celom svete.

Hornú Stredu Jozef Marek pravidelne navštevoval, naposledy v roku 1952, len pár mesiacov predtým, ako zomrel. Jeho osobnosť pripomína dnešnej generácii pamätná tabuľa na mieste, kde stál jeho rodný dom, ako aj busta na malom námestí v centre obce.

dvojstranu pripravila: (bas)

A B E C E D A

Belo IV. (1206-1270)

- Uhorský kráľ z rodu Arpádovcov. Počas svojej vlády sa zamerával hlavne na rozsiahle revízie kráľovských majetkov, ktoré rozdal jeho otec Ondrej II. veľmožom. Vďaka tomu nemal so šľachtou najlepšie vzťahy. Čelil vpádu mongolských vojsk na územie Uhorska.

Markova choroba

- Vírusové nádorové ochorenie, ktoré sa prejavuje ochrnutím končatín. Je vysoko infekčné a rýchlo sa prenáša zo sliepky na sliepku. Nakazené jedince musia utraťiť, jedinou možnou prevenciou je očkovanie a tiež dôkladné čistenie chovných priestorov.

Park pri kaštieli v Brunovciach

- Park anglického typu. Vznikol na konci 18. storočia na mieste staršieho opevnenia kaštieľa. Postarala sa o to rodina Medňanských, ktorá kaštieľ vlastnila až do začiatku 20. storočia. Pri hlavnej vstupnej bráne do parku kedysi stáli barokové súsošia sv. Jána Nepomuckého a sv. Floriána.

Príslovie

- Súčasť našej ľudovej slovesnosti. Ide o ustálené slovné spojenia, ktoré vyjadrujú ľudskú múdrosť a majú poučný charakter. Naši predkovia vymysleli príslovia pre rôzne životné oblasti.

Tematicke vrchy

- Zaberajú územie 2 471 hektárov a nachádzajú sa v pohorí Považský Inovec. V rámci Tematických vrchov sa vyskytuje množstvo zaujímavých druhov rastlín a živočíchov. Predstavujú aj locus classicus (miesto pôvodného opisu) dvoch rastlinných druhov, ktorými sú chudôbka drsnoplodá a nevädzník hlaváčovitý tematický.

Vážska cyklotrasa

- Viac ako 100-kilometrová trasa prechádzajúca cez celý Trenčiansky samosprávny kraj, ktorá by mala cyklisticky spojiť Trnavský a Žilinský kraj. Jej výstavba je rozdelená na osem úsekov, aktuálne sú hotové tri. Ten najnovší prepojil Nové Mesto nad Váhom s Trenčínom.

foto: archív K. N. 2x
 na turistiku sa opláti vyjsť si do krásnej Manínskej tiesňavy, za návštevu stojí obec Čachtice s hradom nad obcou a kaštieľom i kostolom priamo v srdci obce. Mám rada i Beckovský hrad a Skalku nad Váhom, ktorá patrí k najstarším pútnickým miestam na Slovensku.“

Ste etnologička so zameraním na históriu – duchovnú, tradičnú ľudovú kultúru. Aké inšpirácie, skúsenosti a poznatky ste pre túto prácu, poslanie načerpali práve z tohto regiónu?

„Pri písaní historických štúdií som sa inšpirovala Čachtickým hradom a Skalkou nad Váhom, keď som písala knihu o slovenských ľudových tradíciách. Veľmi mi pomohli rozhovory s ľuďmi práve z Trenčianskeho kraja o krásnych svadobných zvykoch z

Významná slovenská etnologička Katarína Nádaská o bohatstve Trenčianskeho kraja i živej kultúre, ktorá všetkým veľmi chýba

Rada sa k vám vraciam

Trenčiansky kraj dobre poznáte. Prebrádzali ste ho v rámci terénnych výskumov, ktoré ste vydali knižne, pozývajú vás na besedy, stretnutia, debaty. Čím je tento kraj blízky vášmu srdcu?

„Mesto Trenčín sa z historického hľadiska zaraďuje ku kráľovským mestám s vysokou vzdelanosťou a tento trend si udržalo až dodnes. Je to mesto, kde žijú vzdelaní ľudia a

vidieť tam vo všetkých vekových kategóriách záujem o kultúru. Trenčiansky kraj je plný historických pamiatok a prírodných krás. Ľudia, ktorí tu žijú, sú hrdí na svoj región, veľmi milí a ochotní podeliť sa so svojimi vedomosťami o lokálnych tradíciách. Vždy rada zavítam na terénne výskumy do trenčianskeho regiónu.“

Sú konkrétne miesta, lokali-

ty, ktoré máte v Trenčianskom kraji vyslovene najradšej, kam by ste chceli ísť znova?

„Veľmi sa mi páči mesto Trenčín, je tu dobrá atmosféra, mesto je upravené a čisté, ústretové voči návštevníkom i domácim obyvateľom. Miest v Trenčianskom kraji, ktoré dýchajú históriou, je veľa, medzi moje najobľúbenejšie určite patria Brodzany a kaštieľ s nádherným anglickým parkom,

tohto regiónu. Katov dom v Trenčíne mi zase pomohol pri písaní štúdie o dejinnom remesle kata a vývoji útrpného práva.“

Blíži sa Veľká noc, najvýznamnejší a najstarší kresťanský sviatok. V čom sú zvyky a tradície v Trenčianskom kraji iné v porovnaní s inými regiónmi Slovenska a ako sa na časovej osi menili?

„Zvyky sa prirodzene menia. Naši predkovia predstavovali roľnícku kultúru a pre roľníka bolo v minulosti dôležité snažiť sa o dobrú úrodu, ktorá znamenala dostatok jedla pre všetkých. Mnohé zvyky nám dnes už nič nehovoria, preto je dôležité poznať ich históriu, vedieť ich zaradiť a vedieť, prečo sa niekedy dodržiavali. S jarou prichádzal aj rituál vyhánania zimy, ktorá znamenala chlad, málo jedla, choroby. Týždeň pred sviatkami Veľkej noci sa vynášala Morena. Ide o starý zvyk siahajúci ešte do predkresťanského obdobia, keď obeťou mohol byť aj zajatec, ktorého obetovali ako ľudskú obeť zimy a na urýchlenie príchodu jari. Neskôr sa ľudská obeť nahradila slamenou figurínou predstavujúcou More-

folklórne súbory, aby aj súčasníci videli a poznali hlavné zvyky svojho regiónu.“

Čím je Trenčiansky kraj z pohľadu tradícií výnimočný? Čo by ste tak najviac vypichli?

„Snúbi sa v ňom bohatá šľachtická i meštianska kultúra, nájdeme tu však i prvky valaskej kultúry so špecifickou pastierskou kultúrou a tradíciami, tiež kopanice s kopaničiarskymi tradíciami a, samozrejme, na tradície veľmi bohatú roľnícku kultúru. Trenčiansky kraj má veľa agilných pracovníkov v kultúre i cestovnom ruchu, ktorí sa snažia priblížiť obyvateľom kraja ich históriu. Platí to i o lokálnych nadšencoch, ktorí študujú a následne sprostredkovávajú tradície ostatným obyvateľom v ži-

„Trenčiansky kraj má veľa agilných pracovníkov v kultúre i cestovnom ruchu.“

nu – zimu. V Trenčianskej Turnej zhotovili dievky ženskú figurínu, obliekli ju do starých šiat, spievajúc v sprievode prešli celou dedinou, na konci ju hodili do bariny a takto jej na záver ešte zaspievali: ‚Hodíme ju! Do bariny, do bariny, nech tam trpí za své viny, aby za nu netrpeli ešte iní, ešte iní.‘ A to bol znak, že život víťazí nad smrťou.“

A čo konkrétne veľkonočné dni?

„Kvetná nedeľa bola zasvätená noseniu Letečka. Zelený konárik, ovenčený stužkami či vajíčkami, symbolizoval prichádzajúcu jar, nový život. Chodili s ním skupinky mladých dievčat (Trenčianske Stankovce, Záblatie atď.) a pri tom spievali: ‚Budte tu babenky veselé, už vám to Letečko nesieme. Dajte nám grajciarek lebo dva, však vám to Pánbenko požehná...‘

Tieto zvyky sa spontánne udržali do prvej polovice 20. storočia, dnes ich oživujú rôzne lokálne

vej kultúre, a to prostredníctvom výstav či miestnych (obecných) monografií.“

Je nejaké tradičné jedlo, ktoré sa v rámci Veľkej noci viaže s Trenčianskym krajom?

„V minulosti (koniec 19. st. – prvá polovica 20. st.) sa ešte na Veľkú noc piekol domáci kváskový chlieb z bielej múky ako slávnostný sviatočný chlieb, kysnutý koláč s mrveničkou, na Bielu sobotu sa podávali šúľance s makom či trhance. Na Veľkonočnú nedeľu sa piekla bublanina, pripravovala sa štedrá veľkonočná baba, kapustníky, varila sa šunka, v minulosti nechýbalo ani pečené kozliatko či jahňa.“

Výzerá to tak, že už druhý rok si kvôli pandémie pripomenieme tento sviatok v bubline, bez kontaktu s najbližšími. Ako takáto desocializácia, frustrácia vplýva na ľudí, na uchovávanie tradícií?

„Samozrejme, živú kultúru a aj

Kto je Katarína Nádaská?

PhDr. Katarína Nádaská, PhD. sa narodila 27. novembra 1967 v Bratislave. V roku 1993 skončila štúdium na FF UK v Bratislave (etnológia – história – religionistika). V roku 1997 obhájila titul PhD. Počas štúdiá absolvovala stáže na Viedenskej univerzite, Regensburgskej univerzite či Jagelovskej univerzite v Krakove. Vďaka popularizačnej činnosti patrí medzi známe slovenské etnologičky. Venuje sa popularizácii vedy, najmä histórii každodennosti, tradícií a zvykov v slovenskej ľudovej kultúre. Je spoluautorkou 5 regionálnych monografií (obce Buková, Kanianka, Dolná Súča, Rudina, Ružindol), autorkou 90 vedeckých štúdií a na svojom autorstvom konte má vyše 100 popularizačných článkov.

jej prejavy (napríklad tradičná šibačka a polievačka dievčat, rovnako návštevy príbuzných) asi ani tento rok nebudeme môcť realizovať, ale osobne sa teším, že veľa lokálnych patriotov si chystá svoje zbierky na výstavy tak, aby sa v prípade, že to situácia dovolí, mohli realizovať. Ja sa už teším na možnosti a perspektívy nových podujatí, ktoré sa, verím, čoskoro začnú.“

Medzi tradičné zvyky Veľkej noci patrí aj bohato prestretý stôl, aspoň ten by ani tento rok nemal chýbať. Čo na ňom nájdeme u vás doma a čím sa pri jeho skladbe inšpirujete?

„Určite to bude pečené jahňa pôvodom zo Slovenska, tradičná baba (jedlo z vaječ a šunky) ochutená lístkami medvedieho cesnaku a veľkonočná mandľová bábovka, nebude chýbať ani víno zo slovenských vinohradov a medovina, ktorá má slovanský základ.“

„Ani nevieme, čo doma máme.“ Týmto sloganom sa Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) v Trenčíne prezentuje pri svojich aktivitách. Má vôbec objavovanie nových rozmerov vo vzťahu k prírode, histórii a ľudovej tvorivosti nejaké hranice?

„Dobrou správou je, že ľudia si začínajú uvedomovať potrebu vedieť viac o svojom regióne, meste a obci, kde žijú alebo z ktorej pochádzajú. Osobne ma teší veľký záujem miestnych rodofubov, ktorí sa živo zaujímajú o miestne (lokálne) tradície, ale napríklad aj o tradičný ľudový odev. Je potrebné mapovať lokálne tradície ako naše duchovné dedičstvo. Na tomto poli je práce stále dosť a vždy sa vynoria nové zaujímavé a nepoznané skutočnosti.“

Ako pandemická situácia, ktorá pribuchla dvere histórii, kultúre i kreatívnemu priemyslu, ovplyvnila vašu aktuálnu prácu a plány? Na čom pracujete najnovšie?

„Prednášky pre verejnosť, ktoré boli aj v samotnom Trenčíne, sa presunuli do on-line priestoru, úplne sa zastavil terénny výskum, ale keďže mám dosť materiálu v súkromnom archíve, pokračujem v písaní kníh, dokončujem knihu o stredoveku a tiež knihu o ľudovom odevu, kde budú aj vydarené autentické fotografie zo života ľudu, ktoré fotil nadšenec ľudovej kultúry Martin Habánek.“ (mib)

bronzových nálezov, spomeniem dýku, fragmenty šperkov, teraz sme asi v polovici kopania a našli sme už desať ihlič, sú tu zásobnice. Človek ide do roboty s tým, že sa teší, čo nové nájde. Bronzy nie sú samozrejme pri každom výskume. Je to radosť,“ hovorí Juraj Malec aj napriek sychravému zimnému počasiu.

Naši predkovia nám tu zanechali doslova poklad. Aj keď vzácny je len pre historikov, ktorí ho dajú do dejinných súvislostí. Ak by sa poklad dostal do nepovoláných rúk, možno by sa speňažil, no odborníci si nevedia predstaviť, akú hodnotu má kus črepu pre laika.

Kľúč do minulosti z Kľúčového

V Kľúčovom, mestskej časti Nemšová, vyrastie nová ulica. Ondlho sa tu začne čulý stavebný ruch a rodinný poklad v podobe nového domu tu nájdú desiatky obyvateľov. No poklad tu našli aj archeológovia. Tí pri klasickom archeologickom prieskume pred začiatkom výstavby zažili doslova archeologickú žatvu. Po dĺžke asi 800 metrov našli množstvo archeologických fragmentov.

Celá plocha budúceho staveniska bola nimi priam posiatá. „A nemáme tu len jeden druh nálezov. V južnej časti sme našli dosť stredovekých objektov. My práve stojíme na vrstvách doby bronzovej, z tejto doby sú tu dve osídlenia. A najnovšie sme dva metre od súčasného terénu zachytili osíd-

lenie z neskej doby kamennej. Vyzerá to na badenskú kultúru, čiže sa bavíme o období asi pred 5-tisíc rokov,“ vymenúva jeden objav za druhým archeológ a vedúci výskumu z Trenčianskeho múzea Juraj Malec.

Archeológovia tu potíchu „kopajú“, zatiaľ čo miestni o ničom nevedia. Novinári sem síce priebežne prichádzajú, no ešte niekoľko týždňov musia držať bobríka mlčania. Nálezisko, ktoré archeológovia objavili, je mimoriadne vzácné. A ak by sa o ňom dozvedeli špekulanti, mohli by ho zničiť či vykradnúť. Aj preto museli všetci sľúbiť, že o tomto nevídanom objave budú mlčať, až kým sa práca archeológov neskončí.

Verte, že pre novinára je to neskutčné pokušenie. Jazyk aj prsty na

klávesnici vás svrbia, lebo niečo nezvyčajné, zaujímavé a možno aj veľkolepé sa deje pred vašimi očami. A vy sa musíte tváriť, že

nič. Dnes, keď tieto riadky čítate, sa archeologický výskum priamo v Nemšovej skončil, artefakty sú na mieste, kde sa budú skúmať ďalej. Stavebné stroje sa môžu pustiť do výstavby rodinných domov. Bagre sa zaryjú do hliny ako do ktorejkoľvek inej. Pritom nedávno by tu bagre prehadzovali kultúrne dedičstvo z jednej kopy na druhú. A to si predstavte, aké nadšenie zažívali archeológovia. „Prekvapila ma veľkosť nálezu. Toto miesto bolo luxusné pre celú generáciu ľudí, čo dokazujú vrstvy nálezov. Máme tu množstvo

„Zato historická a vedecká hodnota je nesmierna. Vieme hľadať analógie, vieme dokladať importy, napríklad aj zo Stredomorja. A to sa bavíme o období praveku,“ vysvetľuje nám vedúci výskumu a postupne s ním schádzame do jednej krásne vykopanej jamy. Očami laika si všimneme rôzne farby hliny. Juraj Malec nám však ukazuje, že bledá hlina je len a tmavú hlinu si máme predstaviť ako niekdajšiu zásobnicu. Tú naši predkovia používali ako chladničku. Zásoby jedla totiž skladovali v zemi. V ďalšej „jame“ nám archeológ ukazuje mohylu. „Predpokladáme, že tu nájdeme aj hrobovú komoru, ktorá mohla byť z dreva. A keď prehnala, prepadla sa a zavalila ju hlina. Prepálená vrstva zeme tomu nasvedčuje.“

Mohyla mohla mať priemer až 25 metrov, pričom takéto mohyly stavali významnejším členom osadnstva, bojovníkom či vládnucim vrstvám. „Presnejšiu interpretáciu budeme poznať, ak nájdeme pozostatky a prípadné milodary,“ uzatvára Juraj Malec. Nálezisko po celý čas strážili policajti a detektoristi z občianskeho združenia Hradiská. Tí archeológom pomáhali aj pri hľadaní bronzových fragmentov.

(gas)

VEĽKÁ ČITATEĽSKÁ ANKETA ZAREGISTROVALA 1574 RESPONDENTOV,
ROZHODLI AJ O ABSOLÚTNOM VÍŤAZOVI

Srdcu najbližšie sú kúpele. Z Trenčianskych Teplíc

Je dohlasované. Veľká čitateľská anketa o Trenčianskom kraji „Srdcu najbližšie“, ktorú pripravila Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) v Trenčíne v spolupráci s dvojmesačníkom Trenčín región v termíne 3. januára až 15. februára 2021, má svo-

jich víťazov, nie však porazených. Ukázalo sa, že každá nominácia v dovedna 15 kategóriách bola oprávnená a mala zmysel. Prispela k ešte lepšiemu poznaniu Trenčianskeho kraja a zároveň potvrdila, že ľudia cestovnému ruchu rozumejú a sú na jeho históriu, atraktivitu i tradície hrdí. A nezabúdajú na ne ani v čase pandémie, keď mnohé z atraktivít sledujú len online či z obrázkov.

Príjemne prekvapil veľký záujem respondentov o ankety. Vyplnených anketových lístkov prišlo dovedna 1574. Ankety sa mohli zúčastniť čitatelia našich novín, a to zaslaním vyplneného dotazníka poštou (tých bolo 634), alebo návštevníci webového sídla www.trencinregion.sk, kde bola anketa tiež sprístupnená (940). Drvivá väčšina hlasujúcich si vybrala svojho favorita v každej z 15 kategórií. No boli aj takí, ktorí vyplnili len „srdcu najbližšie“ kategórie, išli na to teda selektívne. To, že účastníci ankety sú v cestovom ruchu „doma“, potvrdzuje, že až 32 % z nich si k piatim stanoveným nomináciám v niektorej z kategórií pridalo aj vlastnú.

A kto sa stal absolútnym víťazom ankety „Srdcu najbližšie“? Bola to nominácia, ktorá dostala najväčší počet hlasov spomedzi všetkých nominácií vo všetkých kategóriách. Najznámejšou, najfrekventovanejšou a najžiadanejšou značkou cestovného ruchu v Trenčianskom kraji sa stali kúpele Trenčianske Teplice s počtom hlasov 679 pred Trenčianskym hradom so 628 hlasmi a cyklotrasou Trenčín – Nemšová s 551 hlasmi.

Toľko úvodné a premiérové štatistiky, rozmeňme si výsledky ankety na drobné, podľa jednotlivých kategórií.

Radost' výhercov, bodka organizátora

Hlavnú cenu v anketu „Srdcu najbližšie“, ktorou je pobyt na 2 noci pre 2 osoby v hoteli Gino Park Palace v Orlovom v ľubovoľnom termíne, získava Michal Jamrich. Blahoželáme! Splnil všetky súťažné podmienky, nakoľko vyplnil každú z 15 anketových otázok a bol vyžrebovaný spomedzi takmer 1500 hlasujúcich. Hlavnú cenu do ankety venoval hotel Gino Park Palace Orlové.

Odmenených je aj ďalších tridsať hlasujúcich, atraktívne prezentačné balíčky od vyhlasovateľa súťaže, Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR) v Trenčíne, získavajú: Zuzana Majerčáková, Eva Vitězová, Michaela Tršková, Jozef Srogončík, Dana Foltánová, Aneta Floreková, Romana Daňová, Katarína Vávrová, Gabriela Turzáková, Jarmila Pagáčová, Lucia Beznáková, Silvia Horniaková, Peter Juhás, Bianka Bogárová, Mária Rehušová, Cic-

kan Slavo, Tomáš Meliška, Zuzana Belobradová, Anna Petriková, Katarína Malátová, Andrej Ročák, Dominika Trosanová, Dušan Jančík, Eva Bednárová, Zuzana Šubová, Michal Kubiš, Robert Gensiniak, Lucia Blážová, Alena Panáková. Výhercom blahoželáme a vecné ceny im v najbližších dňoch doručíme poštou na uvedené adresy.

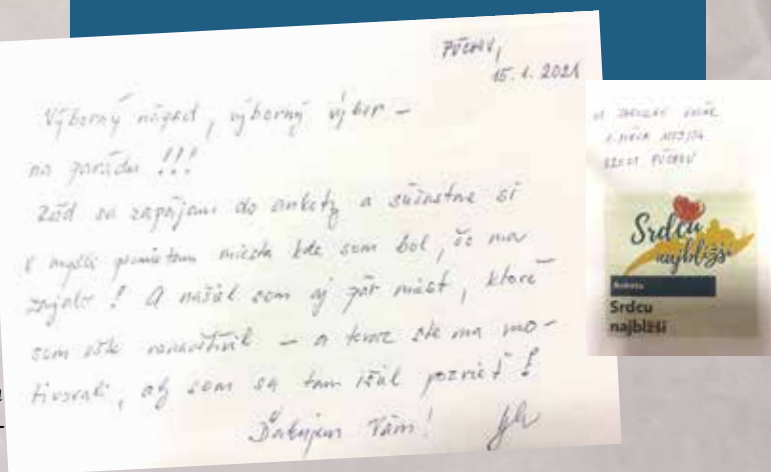
Absolútne poradie „Srdcu najbližšie“:

1. kúpele Trenčianske Teplice
2. Trenčiansky hrad
3. cyklotrasa Trenčín – Nemšová
4. Manínska a Kostolecká tiesňava
5. Zelená žaba Trenčianske Teplice

A ako hodnotí projekt „Srdcu najbližšie“ Eva Frývaldská, výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región? „Veľmi pozitívne. Záujem o anketu prekonal všetky naše očakávania, vzorka 1500 respondentov a výstupy z ankety sú pre nás zaväzujúce a inšpiratívne do ďalšej práce a projektov. Popritom sme od hlasujúcich dostali množstvo postrehov, námetov. Teším sa, že ľudia v našom kraji napriek ťažkej pandemickej dobe a všetkým obmedzeniam pristali na takúto formu komunikácie a spolupráce. Som veľmi príjemne prekvapená, ako kvalitne a detailne poznajú svoj kraj, objavujú nové zákutia. Chceme sa preto všetkým zúčastneným v projekte „Srdcu najbližšie“ poďakovať, lebo vieme, že to malo zmysel.“

Nina Osvaldová, mib, ros, mip

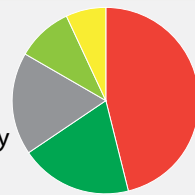
Anketári nám okrem tipov posielali aj takéto komentáre...

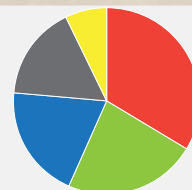
1. Kategória: HRADY Trenčiansky hrad

V tejto kategórii sa očakával najväčší pretlak, nakoľko Trenčiansky kraj je krajom hradov s pútavými príbehmi, zážitkami a historickými odkazmi. Scenár sa aj naplnil, k pôvodným nomináciám pribudli ďalšie hrady ako Tematín, Považský hrad, Košeca, Vršatec, Sivý kameň... A potvrdilo sa aj to, že jednoznačnou dominantou medzi hradmi je Trenčiansky hrad, na prvé miesto ho zaradilo až 628 respondentov. O striebornú priečku si to rozdelili susedia cez Váh – Beckov s Čachticami – a súboj to bol veľmi tesný až do posledných hodín ankety.

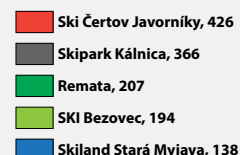
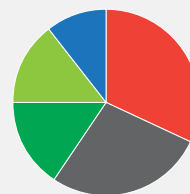
2. Kategória: HORSKÉ TURISTICKÉ CHATY Inovecká chata

Relatívne bohatá kategória, aj keď všetky takéto zariadenia sú aktuálne kvôli pandemickej situácii zatvorené. Budúcnosť ukáže, ktoré z nich „prežijú“ a dokážu znova prilákať stovky turistov kvalitnými službami. Práve služby, prostredie, lokalita zohrali úlohu pri výbere nominácie, mnohí respondenti zvolili inú alternatívu, ale do TOP 5 sa žiadna z nich nedostala. Najžiadanejšou horskou chatou sa stala Inovecká chata pred Holubyho chatou a chatou Baske.

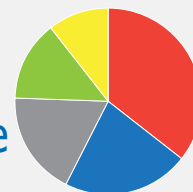
3. Kategória: LYŽIARSKÉ STREDISKÁ Ski Čertov Javorníky

Počtom pridelených hlasov jedna z najvyrovnanejších kategórií v ankete. Súboj o prvenstvo sa zúžil medzi dve strediská – Kálnicu a Čertov Javorníky, o bronz zasa súperili Remata s Bezovcom. Ako to celé dopadlo, ukazuje graf.

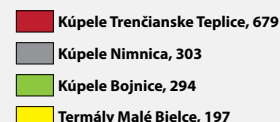
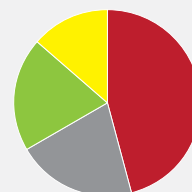
4. Kategória: KÚPALISKÁ A AKVAPARKY Zelená žaba Trenčianske Teplice

Kategória bez prekvapení. Jej favorit Zelená žaba Trenčianske Teplice potvrdil papierové predpoklady. Ide o lokalitu, ktorá spĺňa tie najprísnejšie kritériá pre relax a oddych pri uplatnení nie najlacnejšej cenovej ponuky. Nesklamali bojnická Čajka ani trenčiansky Ostrov, objavili sa tiež kúpaliská, ktoré nefigurovali medzi TOP 5, ako napríklad v Nemšovej, Dubnici, Púchove, Partizánskom, Bánovciach nad Bebravou...

5. Kategória: KÚPELE Kúpele Trenčianske Teplice

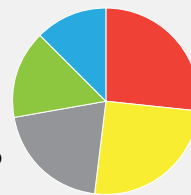
Zrejme najprestížnejšia kategória, keďže kúpeľníctvo je jednou z dominant cestovného ruchu v Trenčianskom kraji. A tiež jediná uzavretá kategória v ankete, pretože ďalšia iná alternatíva kúpeľného zariadenia v kraji nie je. Popri suverénnom víťazovi – kúpeľoch Trenčianske Teplice, ktoré zároveň získali absolútny primát „Srdcu najbližší“, teší aj vzostup referencií ďalších troch zariadení vrátane Termálov Malé Bielce.

6. Kategória: JASKYNE Medvedia jaskyňa Horné Vestenice

S veľkým očakávaním sme do ankety zaradili menej preferovanú a frekventovanú kategóriu „Jaskyne“, a to aj z dôvodu, že verejnosť ešte donedávna nemala dostatok informácií o počte a využití týchto prírodných lokalít v našom kraji. Možno aj tým, že sme v našich novinách priebežne predstavovali niektoré menej známe jaskyne, ich poznateľnosť vo všeobecnosti vzrástla. Premietlo sa to aj v hlasovaní, jeho výsledky sú pomerne vyrovnané a trochu prekvapivé.

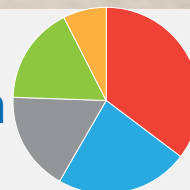

Medvedia jaskyňa Horné Vestenice, 359
Jaskyňa pod Jeleňom Trenčianske Teplice, 340
Opatovská jaskyňa, 273
Pružinská Dúpná jaskyňa, 205
Jaskyňa Svätého Jozefa Mojtiň, 164

7. Kategória: VODNÉ PLOCHY Zelená voda Nové M. n./ Váhom

Zaujímavý postoj verejnosti na vodné plochy, ktoré slúžia nielen ako prírodné kúpaliská, ale aj priestor na oddych, relax, turistiku a iné formy zdravého pohybu. Popri tradičnej Zelenej vode, dejisku mnohých spoločenských, športových a kultúrnych podujatí, sa o slovo hlásia ďalšie lokality s viac regionálnym záberom, ako napríklad Nosice, Nitrianske Rudno či Dubník.

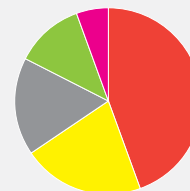

Zelená voda Nové Mesto n./V., 459
Vodná nádrž Nosice, 297
Nitrianske Rudno, 225
Vodná nádrž Dubník, 218
Vodná nádrž Prusy, 96

8. Kategória: CYKLOTRASY Trenčín – Nemšová

Kategória cyklotrasy patrila pridanými nomináciami medzi najpestrejšie v ankete. Popri tradičných piatich nomináciách sa objavila vari desiatka ďalších trás a okruhov, čo svedčí o tom, že množstvo hlasujúcich sa viac či menej venuje cykloturistike. Pri týchto aktivitách rozhoduje okrem adrenalínu aj kvalita trate, a preto je pochopiteľné, že najviac hlasov získali kvalitné, a teda frekventované úseky, napríklad Trenčín – Nemšová.

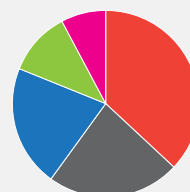

Trenčín – Nemšová, 551
Naprieč Považským Inovcom, 261
Púchov – Nimnica, 212
Bojnický cyklookruh, 146
Okruh Brestovec – Myjava, 68

9. Kategória: HOTELY Hotel Elizabeth Trenčín

K cestovnému ruchu určite patrí aj kvalitné hotelové ubytovanie a ďalšie služby. V tejto oblasti sa Trenčiansky kraj môže pochváliť viacerými hotelmi s dobrou referenciou, ktoré spĺňajú najprísnejšie kritériá a požiadavky návštevníkov. Aj preto dopadlo hlasovanie v tejto kategórii vcelku vyrovnané, hoci prím už dlhodobo patrí trenčianskemu hotelu Elizabeth.

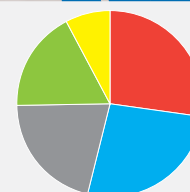

Hotel Elizabeth Trenčín, 456
Hotel Flóra Trenčianske Teplice, 284
Gino Park Palace Orlové, 258
Hotel Štefánik Myjava, 137
Bellasi hotel Bojnice, 94

10. Kategória: TOP ZAUJÍMAVOSTI KRAJA Zámok a ZOO Bojnice

Sto ľudí, sto chutí. Platí to aj pre zaujímavosti Trenčianskeho kraja. Snažili sme sa vyselektovať a ponúknuť také, ktoré sa už stali predmetom mediálneho, a predovšetkým turistického záujmu. No v rámci ankety sme dostali aj viacero veľmi podnetných tipov, ktoré sa oplatí navštíviť. Hlasovanie v tejto kategórii ukázalo, že verejnosť má rada nielen „masové“ podujatia a atrakcie, ale aj individuálne zážitkové formy turistiky.

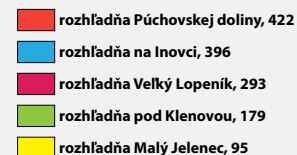
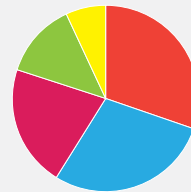

Zámok a ZOO Bojnice, 357
Haluzice kostol a tiesňava, 346
Pútnické miesto Skalka pri Trenčíne, 274
Mohyla M.R.Štefánika Brezová pod Bradlom, 228
Park Miniatur Podolie, 99

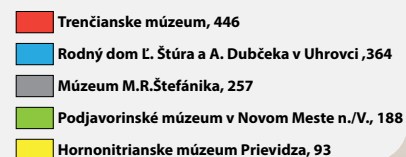
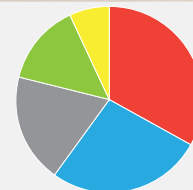
11. Kategória: ROZHĽADNE rozhľadňa Púchovskej doliny

Rozhládne sa v poslednom období stali atraktívnym miestom zastávok na oddych v jednotlivých regiónoch Trenčianskeho kraja. Nielen pre okúzľujúce výhľady, načerpanie energie, ale často sú aj križovatkou cyklotrás a turistických trás. Ich popularita rastie a dokazuje to aj hlasovanie v tejto kategórii, mimochodom, veľmi vyrovnané. Okrem toho prišlo viacero ďalších tipov na rozhľadne, ktoré nefigurovali v ponuke.

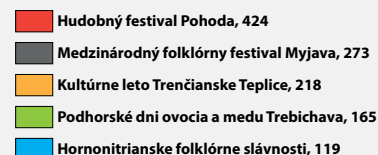
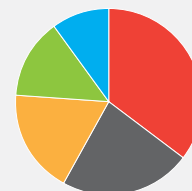
12. Kategória: MÚZEÁ Trenčianske múzeum

Trenčianske múzeum, ktoré sídli na Trenčianskom hrade, sa stalo očakávaným víťazom tejto kategórie. Veľmi dobre mu na druhej priečke sekundoval Uhrovec s rodným domom A. Dubčeka a L. Štúra a tiež Múzeum M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom. Hlasujúci túto kategóriu obohatili o mnohé nové nominácie, čím dali jasne najavo, že múzeá, pamätných izieb je v našom kraji dosť a ľudia na ne nezabúdajú.

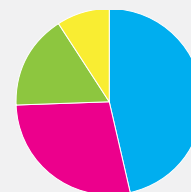
13. Kategória: TOP PODUJATIA Hudobný festival Pohoda

Festivity, koncerty, slávnosti, tradičné spoločenské, kultúrne, športové a iné podujatia – to je len stručný výpočet podujatí, ktorými každoročne žije Trenčiansky kraj (v necovidovom období). Je zložité vybrať si jedno TOP, ale dalo sa predpokladať, že ním bude hudobný festival Pohoda.

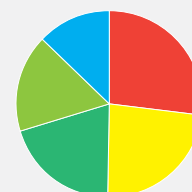
14. Kategória: PRÍRODNÉ LOKALITY Manínska a Kostolecká tiesňava

Pri tejto kategórii vznikla neraz polemika, či garant ankety vybral naozaj reprezentatívne nominácie. Každá prírodná lokalita je originálna a má svoje čaro, v Trenčianskom kraji je ich neúrekom. Tiesňavy pred Manínom a Kostolcom však tentoraz spravodlivo dominovali, nakoľko ide o prírodné pamiatky, ktoré dávno presiahli hranice nášho kraja.

15. Kategória: TOP ZABUDNUTÉ MIESTA Letohrádok Brodzany

Kategóriu TOP zabudnuté miesta sme zaradili do ankety zámerne. Ide o lokality, ktoré majú v histórii nášho kraja neodmysliteľné miesto, ale aj svoj príbeh. Niektoré sú aktuálne schátrané, neupravené, mimo pozornosti kompetentných pre nedostatok financií, majetkové vzťahy... A niektoré už naberajú novú vizáž, možno aj vďaka takýmto anketám.

Zimná Vrchteplá

Teplomer ukazuje dva stupne pod nulou a my ideme do Vrchteplej. K tejto dedine sa kľukatí jediná oficiálna cesta – od Kostolca. Užšia, poprášená snehom, ale upravená. Táto cesta má konečnú na malom námestíčku. Cez kopec do Súľova sa už autom nedostanete. Môžete vystúpiť a zvoliť si buď pešiu turistiku, bicykel, alebo v tomto ročnom období asi najideálnejšie bežky. Sme na konci Trenčianskeho kraja, na hranici so Žilinským, v dedine s prezývkou horská, ktorá ponúka prekvapujúco veľa inšpirácií.

Pod ochranou Strážovských vrchov, priamo v ich srdci, si vo Vrchteplej nažíva zhruba 250 obyvateľov. Obec s nezvyčajným názvom, zato s krásnou atmosférou v lone prírody, len na skok od Národnej prírodnej rezervácie Manínska tiesňava a v centre Súľovských skál. Z jednej strany Trenčiansky, z druhej Žilinský kraj. Pod nohami praská sneh, cítiť vôňu dreva z tiahnuceho dymu z komínov klasických príbytkov. Ticho preruší len Manínsky potok, ktorý preteká obcou. Má dĺžku 11,3 km a je prítokom Váhu. Spoza jedného plota zas počuť zvuk motorovej píly. Sem-tam štebot vtáctva, kdesi začuť kohúta či štekot psov. Vrchteplú strážia hlavne mačky. Tých sme tu narátali zo dvadsať. Keďže všetko ostatné je kvôli covidu zavreté, práve ony nám robili uvítací výbor.

Je čas obeda. Mačky sa zhkli pod oknom rodinného domu vedľa krčmy. Majiteľka im z okna vyhadzuje dobroty. Do reči jej prí-

REPORTÁŽ

liš nie je. „Všetko je tu zatvorené. Obchod otvoria len nachvíľu. Kedy? Nevie. Do-videnia,“ stroho odpovedá a ďalej rozdáva mačací obed.

Je čas pandémie, zákaz vychádzania. Ľudí vonku sme za dve hodiny spočítali na prstoch jednej ruky. Aj s tou paňou v okne. Na námestí pri obecnom úrade stojí drevená

stavba. Ide o bývalú školu vybudovanú v roku 1929 a o 50 rokov neskôr tam bola otvorená pamätná izba SNP. V roku 1995 jej časť upravili na modlitebňu a v rovnakom roku aj vysvätili. Odvtedy sa tam slúžia bohoslužby evanjelickej cirkvi. Pekné, úhladné miesto, v čase pohody (necovidu) aj často navštevované.

Partizánska dolina

V minulosti bola Vrchteplá významným

miestom bojov Slovenského národného povstania. Pripomína to aj pomník týčiaci sa nad obcou, venovaný padlým partizánom. Lesy v okolí boli popretkávané partizánskymi chodníkami. Aj mnohé domy v obci slúžili ako obydlia partizánov. Po nečakanej prestrelke v roku 1945 padli mnohí partizáni, ktorých pochovali práve na temene vršku Hôrka nad stredom obce.

Pamätník tvorí železobetónová doska – plošina pôdorysného rozmeru 11 m x 19,5 m s betónovým soklom na koncoch na kratších stranách, postavená naprieč vrcholu kopca. Doska konzolovito vybieha na obidve strany nad zvažujúci sa terén. Vydĺždená je leštenou žulou. Z juhozápadnej strany vedie na dosku – plošinu hlavný vstup tvorený schodmi so štyrmi nástupnicami z betónu.

Z údolia obce vidieť dva oddelené štvrtkruhové pylóny z liateho železobetónu, ktorých výška je 10,5 m a sú horizontálne delené na päť dielov. V hornej časti medzi prvým a druhým dielom ich spája štylizovaná päťcípka hviezda z bieleho kovu. Na oboch pylónoch sú z vnútornej strany na štvrtých dieloch od vrchu liate plastiky. Na ľavom pylóne je plastika smútiacej matky nad mŕtvym synom a pod ňou bol v troch riadkoch citát Júliusa Fučíka: „Každý, kto verne žil budúcnosť a pre jej krásu padol, je postavou vytesanou z kameňa.“

Dnes je už zničený, rovnako aj zoznam známych a dvoch neznámych padlých bo-

jovníkov v Povstaní. Každoročne sa tu 29. augusta konajú oslavy SNP, čím si miestni pripomínajú dôležitosť udalostí významne zapísaných v dejinách Vrchteplej. V skorší dátum, 30. apríla, vás domáci zase radi privítajú pri kladení vencov k Pamätníku SNP pri príležitosti oslobodenia Vrchteplej a pri obľúbenom stavaní mája.

V blízkosti hviezd

Koncom leta je Vrchteplá najideálnejšie miesto na pozorovanie meteorického roja Perzeidy. Práve okolie pamätníka sa v auguste mení na útočisko astronómov, ktorí tu od roku 1977 prichádzajú sledovať oblohu

a padajúce hviezdy. V dobrom počasí môže za hodinu „spadnúť“ až päťdesiat Perzeid. V čase najväčšej intenzity je možné pozorovať

na oblohe až 100 meteorov za hodinu. Láka to profesionálov i amatérov.

„Na pozorovanie je to ideálne miesto. Je tu výhľad takmer tristošesťdesiat stupňov a veľmi malé svetelné znečistenie oblohy, vyhovujúca turbulencia. V tomto prípade je to výhoda nielen pre pozorovanie, ale aj fotografovanie objektov, o čo sa snažíme už niekoľko rokov. Fotíme aj iné objekty nočnej oblohy, pozorujeme prelety telekomunikačných družíc, pozorujeme prírodu,“

citujeme z viet Astronomického klubu z Plevníka-Drienového. Toto lákadlo nasmeruje do Vrchteplej každoročne v auguste desiatky až stovky pozorovateľov oblohy, ktorí rozložia stany a čakajú na úkaz, ktorý by mohli zvečniť.

Križovatka turistických ciest

Za námestíčkom sa obecné cesty rozdelia – vpravo a vľavo. Pred oboma je značenie slepá ulica. Ďalej sa dostanete už len po svojich alebo na bicykli. Cez Vrchteplú prechádza viacero atraktívnych ciest, ktoré môžete v lete či zime vyskúšať na vlastnej koži. Ak ste fanúšikom MTB biku, v Prečíně sa napojíte na Rajeckú cyklomagistrálu a cez Bodinú, Vrchteplú, Kostolec, Plevník-Drienové a Lávkú sa dostanete do Mikšovej, kde sa pohodlne napojíte na Vážsku cyklomagistrálu.

Z Vrchteplej na opačnú stranu, za hranicu Trenčianskeho kraja, do Súľova sa dostanete dvoma cestami. Prvá vedie po asfalte a štrku a stúpaním ponad obec do sedla pod Havraniu skalú a zo sedla klesá cez lokalitu Čierny potok k štátnej ceste do Súľova-Hradnej.

Druhá po rovnakom povrchu smeruje do sedla pod vrchom Dubovec, z ktorého pokračuje do Súľova. „Na turistiku je to tu ako stvorené. Je tu neskutočný kľud. Hlavne v lete je to úžasné, huby, lesné plody alebo len tak vyvetrať si hlavu na čerstvom vzduchu. Som z Bratislavy a sem si chodím len na dva týždne oddýchnuť,“ povedala nám dobre naladená mladá pani, ktorú sme stretli na ceste do obce. „Cez Kopec ste v Súľove aj za polhodinku. Autom treba ísť dookola

cez mesto a to je asi 20 kilometrov,“ potvrdil vari najzhovorčivejší človek z Vrchteplej.

V apríli sa tu koná jeden z najvýznamnejších turistických pochodov – Jilemnického

25-ka –, ktorý láka stále viac návštevníkov a zúčastnených. Jún zase patrí cyklistom, populárny AUTHOR bikemaratón Súľovské skaly je v kalendári každého vyznávača cyklistiky.

Chalupy patria domácim

Počas všedného dňa, a najmä teraz počas pandémie, nestretnete v obci ani živú dušu. Dokonca aj nákupy musia miestni vyriešiť vo vedľajšej dedine, v okresnom meste alebo doma len vo vybraných časoch. „Tu v hostinci sú malé miestne potraviny. Otvorené sú len v dopoludňajších hodinách a len v pondelok, stredu a piatok. Inak musíte ísť do Považskej Teplej alebo do Považskej Bystrice,“ prezradila turistka, ktorá sa sem často vracia na svoju chalupu. „Väčšina domov je obývaných. Tu, pri vstupe do obce po pravej strane, ktoré vyzerajú rovnako, patria skôr domácim. Málokedy sa čosi objaví na predaj. Treba vystihnúť správny čas. V susednom Súľove, cez kopec, sú drahšie. Je to vychytenejšia lokalita,“ doplnila.

Čo viac dodať? Vrchteplá, ak ju navštívite aj v zime, má svoje čaro. Jej zákutia a pamiatky sú síce pod snehom, ale veľmi úhľadné, moderné a informáciami nabitú turistické tabule vás dovedú, kam treba. Vyskúšajte návštevu Vrchteplej aj v lete. Nielen pre nezvyčajný názov a podujatia v bohatom kalendári. Nájdete tu pokoj v duši blízko hviezd. Veď vyskúšajte.

text a foto:

Michal Bachratý, Nina Osvaldová

Investícia do školy Stredná odborná škola technická v Dubnici nad Váhom, ktorá má druhý najväčší počet študentov zapojených do duálneho vzdelávania, sa modernizuje. Celá investícia je vo výške 1,7 mil. eur, z toho takmer 400 tisíc eur pôjde na stavebné práce. Praktické vyučovanie tak žiaci budú môcť absolvovať priamo v priestoroch dielni.

Župy rokovali online

Proces prípravy nového programového obdobia v jednotlivých krajoch a čerpanie eurofondov počas nasledujúcich rokov bolo predmetom online stretnutia šéfov vyšších územných celkov. Rokovanie sa dotklo aj témy vzniku a fungovania vakcinačných centier či oblasti verejnej hromadnej dopravy.

Vo výbornej kondícii

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) zaradil Trenčiansky samosprávny kraj medzi štvoricu VÚC s výborným finančným zdravím. Spravil tak po analýze finančnej stability krajov na základe údajov o hospodárení za rok 2019.

Kraj pripravuje ekomapu

Do mapy s environmentálnym posolstvom budú postupne zapracované informácie o bioobchodoch, prevádzkach ekologického poľnohospodárstva, opravovniach či odpadových zberných dvoroch. Určená bude všetkým, ktorí chcú byť v rámci svojich spotrebiteľských návykov čo najviac šetrní k životnému prostrediu.

Opravia cestu na Skýcov

Vyťažený úsek cesty, ktorá spája Trenčiansky a Nitriansky kraj cez Skýcov, dostane nový šat. Začne sa pritom najkritickejšou časťou. S prácami na ceste z Veľkých Uhe-

riec na Skýcov by sa malo podľa odhadu Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) začať ešte v tomto roku, po kontrole dokumentácie k verejnému obstarávaniu. Ako prvý opraví úsek v najhoršom stave, ve-

diaci od osady Rudica – Fatimová až po najvyšší bod trasy s názvom Vrchhora. Celková výška výdavkov na projekt je približne 10,2 milióna eur, z toho 7,6 milióna eur TSK zís-

kal z Integrovaného regionálneho operačného programu. Projekt na rekonštrukciu takmer päťkilometrového úseku predkladal TSK ešte v júli 2019, riadiaci orgán ho schválil v októbri 2020. Rekonštrukcia

cesty II/511 by mala trvať 25 mesiacov a počíta sa aj s rozšírením niektorých úsekov komunikácie, čím budú spĺňať predpísané normy. „Už v tomto roku by sa mohla začať rekonštrukcia takmer 5 km dlhého najkritickejšieho úseku tejto cesty. Začiatok prác na riešení tejto komunikácie siahajú do roku 2016. Verím, že spoločným úsilím sa i pri tejto dôležitej ceste posunieme k praktickej realizácii. Predmetná cesta II. triedy sa nachádza na hornej Nitre, kde bol spracovaný Akčný plán transformácie regiónu horná Nitra. V rámci akčného plánu boli predložené projektové zámery zacielené aj na rekonštrukciu zostávajúcich úsekov tejto cesty II. triedy,“ uviedol poslanec TSK Jozef Božík.

(mb)

V pláne nová telocvičňa pre gymnázium

Kým žiaci Považskobystrickej priemyslovky môžu športovať vo vynovených priestoroch telocvične, Trenčiansky samosprávny kraj plánuje výstavbu novej telocvične pre Gymnázium E. Štúra v Trenčíne.

Na SPŠ Považská Bystrica vládol čulý stavebný ruch takmer celý uplynulý rok. Okrem strechy sa podarilo zrekonštruovať a zmodernizovať napríklad aj šatne a sociálne zariadenia. Približne 149-tisíc eur na rekonštrukciu objektu získala župa v rámci výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy. Do rozsiahlej obnovy priestorov športoviska investoval aj Trenčiansky samosprávny kraj, a to ďalších viac ako 138-tisíc eur.

Nová telocvičňa Gymnázia E.

Štúra v Trenčíne bude stáť v mieste súčasného parkoviska gymnázia a vyrieši problém s málo vyhovujúcimi telovýchovnými priestormi školy. Pripravovaná štúdia rieši aj vytvorenie nového vstupu do školy, pretvorenie kotolne na aulu či zelenú strechu s výhľadom na

Trenčiansky hrad. „Zelenú strechu telocvične by sme okrem niektorých foriem telocviku, napr. jogy, strečingu či aerobiku, využívali aj ako exteriérovú učebňu pre etickú či výtvarnú výchovu,“ doplnil riaditeľ školy Pavol Kováč.

(mb)

Duch Skalky je nezameniteľný

Celoslovensky je akiste známejšia dvojica svätých Cyril a Metod. My sa dnes pozrieme na miesto, kde svoje srdce a odkaz pred takmer tisícročím nechali iní dvaja svätci – Andrej-Svorad a Beňadik.

Obaja pustovníci zasvätili život Bohu a stali sa obľúbenými učiteľmi. Ľudia k nim na Skalku pri Trenčíne prichádzali zo širokého okolia. Toto miesto učarovalo mnohým ďalším generáciám a Skalka sa tak stala najstarším pútnickým miestom na Slovensku i v celom bývalom Uhorsku. Ľudia sem prichádzajú počas roka individuálne, a to nielen veriaci.

Skalku si obľúbili aj bežní turisti, ktorí sa sem vracajú nasať jedinečnú atmosféru či neodolateľné výhľady. Najnovšie sa ku Skalke môžu dostať aj cyklisti. Moderná cyklotrasa spája Trenčín a Nemšovú a pokračuje až do českého Brumova. Pod Skalkou je vybudované aj „odpočívadlo“, aby ste si prostredie mohli vychutnať plnými dúškami a načerpať silu na ďalšiu cestu.

Nezameniteľný duch Skalky oslovuje aj umelcov. Stretávajú sa tu slovenskí aj zahraniční, aby načerpali inšpiráciu pre nové diela, ktoré tu zároveň tvoria. Sympóziu nesie

názov Ora et Ars – modlí sa a tvor – inšpirované benediktínskym „Ora et labora“. Podľa Jozefa Vyrnára, spoluorganizátora sympózia, sila starobylého pútnického miesta ohromí každého, aj toho, kto tu ešte nebol a nepozná históriu Skalky. Vytvorené diela – maľby, básne, sochy a inštalácie potom prezentujú aj širokej verejnosti. Samozrejme, deje sa tak na Skalke, a to počas dvoch vernisáží a na neskorších putovných výstavách.

Veriaci sem prichádzajú najmä 17. júla, ktorý sa už vyše 900 rokov na Slovensku slávi ako sviatok sv. Andreja-Svorada a Beňadika. Stretávajú sa tu procesie a púte nielen z Považia, ale aj z Moravy a zo Sliezska. Viac ľudí ako obyčajne je tu aj pred Veľkou nocou, keď sa na kalvárii konajú krížové cesty. Mimochodom, kalváriu so štrnástimi zastaveniami dali oproti kostolu postaviť jezuiti v roku 1676. Jedenásť rokov predtým vraj bolo na celom Považí sucho. Hrozili hlad a bieda, a tak trenčianski jezuiti usporiadali veľkú púť veriacich s prosbami o Božiu pomoc. Keď potom boha-

tý dážd' skropil celé Považie, znova na Skalke ďakovali Bohu za tento dar. Po mnohých takýchto udalostiach vznikli medzi ľuďmi legendy a sv. Benedikta si zobrali za ochrancu Považia.

So Skalkou a s kostolom, ktorý tam

stojí, sa spája aj ďalšia legenda. Tá sa odohráva ešte o sto rokov skôr. Hovorí sa, že rodina Thurzovcov prechádzala na kočiari okolo Skalky, keď sa zrazu kone splašili a hnali sa priamo k strmej skale nad Váhom. Cestujúci začali pro-

siť a modliť sa k svätému Andrejovi-Svoradovi a Beňadikovi. Kone v tom momente nad strmou priepaťou ponad Váh zastali a rodina bola zachránená. A Juraj Thurzo dal na znak vďaka na tomto mieste v roku 1520 postaviť kaplnku.

Na Skalku sa benediktíni vrátili aj v novodobých dejinách. Presnejšie, jeden benediktín. Stalo sa tak po zmene režimu, keď sa zdevastovanú Skalku pokúsil obnoviť bráta Martin, jediný benediktín žijúci na Slovensku. Chcel, aby kláštor ožil a aby sa opäť stal sídlom benediktínov na Slovensku. Žil tu doslova v spartánskych podmienkach, snažil sa kláštor strážiť a tiež zachraňovať to, čo zostalo. Ruina kláštora je dnes národnou kultúrnou pamiatkou.

„Som neveriaci, ale na Skalku chodím veľmi rád. Človek tu nachádza pokoj, nevníma ani autá hučiace na ceste, oddýchne si a dobije sa energiou. Odchádza odtiaľto a netrápi ho, čo je v politike, aké problémy sú doma. Chodím sem často aj na bicykli. Vybehnem hore, posedím, nasajem atmosféru. Myslim si, že aj mnisi, keď hľadali vhodné miesto, museli si ho podľa niečoho vybrať, kde sa budú cítiť nielen bezpečne, ale aj dobre. A toto miesto

takým jednoznačne je,“ tvrdí jeden z návštevníkov Skalky, 64-ročný Štefan Majtán z Trenčína.

Katarína Darvašová,
Radovan Stoklasa

Z POŠTY

Vážená redakcia,

vďaka za zaujímavé dvojčíslo, potešili ste ma najmä stranou 4-5 z môjho rodiska, najmä tou železničkou. Bývali sme vtedy v bytovke za sklárňami, kde cez koľajnice sa nachádzalo depo, do ktorého železničkou privádzali drevo z hôr. Ako deti sme ju často čakali a obdivovali, poznali sme sa aj s rušňovodičmi pánmi Backom a Kušnierom. Mala som 12 rokov, keď sme sa odtiaľ odsťahovali, ale to už tri roky železnička nefungovala. Po jej trati sme však často chodievali do blízkeho lesa. Ten nápad s cyklotrasou je ideálny.

Prajem Vám v roku 2021 veľa tvorivých nápadov a vďačných čitateľov.

Nad'a Jakúbková

Dobrý deň,

sme Zariadenie pre seniorov Sv. Marty Jacovce – Nitriansky kraj. Keďže máme veľmi veľa klientov z Bánoviec n /Bebr. a okolia, chceli by sme Vás požiadať, či by ste nám pravidelne posielali poštou dvojmesačník Trenčín región. Naši klienti by sa srdečne potešili, nakoľko sa neustále zaujímajú o svoje rodiská v Trenčianskom kraji a navyše jedna z našich klientiek rozpráva o spomienkach z 2. sv. vojny v článku Hrubá čiara z novembra – decembra 2019.

S úctou a vďakou
<https://www.topsenior.sk/>
 ZSS Sv. Marty
 Sociálny úsek
 Farská 741/1A
 956 21 Jacovce

Otestujte si vedomosti o hranici dolného Považia

1. Kto začal s výstavbou kaštieľa v Brunovciach?

- a) Mikuláš II. Borcsényi
- b) Jozef I. Burcsényi
- c) Mikuláš I. Borcsényi

2. Aká je dĺžka cyklotrasy, ktorá spája Hornú Stredú s Novým Mestom nad Váhom?

- a) 13,4 km
- b) 16,5 km
- c) 17 km

3. Aké zvieratá postihuje Markova choroba?

- a) ryby

- b) ovce
- c) sliepky

4. Z ktorého storočia pochádza prvá písomná zmienka o hrade Tematín?

- a) 12.
- b) 13.
- c) 14.

5. Aký nápis sa kedysi nachádzal na jednej zo stien kaštieľa v Lúke?

- a) Pamätaj na smrť.
- b) Beda tomu dvorovi, v ktorom rozkazuje krava volovi.
- c) Voďu káže, víno pije.

Opodveď: C, A, C, B, B

NIEČO CHUTNÉ NA VEĽKONOČNÝ STÔL FAŠIANGOVÉ ŠIŠKY

- 250 g hladkej múky špeciál
- 250 g hladkej múky
- 200 ml mlieka
- 25 g kryštálového cukru
- 20 g droždia (alebo sušené droždie)
- 25 g masla
- 1 lyžica oleja
- 2 žĺtky
- 2 lyžice rumu
- štipka soli
- kolieska surovej mrkvy
- marhuľový lekvár a práškový cukor na ozdobu (prípadne sneh z bielkov)

Postup

Múku preosejte, nastrúhajte do nej citrónovú kôru a prisypte sušené droždie. Pridajte vlažné mlieko, cukor, roztopené maslo, lyžicu oleja a postupne pridávajte žĺtky, rum aj štipku soli. Vypracujte vláčne cesto. Nechajte vykysnúť na teplom mieste.

Vykysnuté cesto zľahka vyvaľkajte na pomúčenej doske na hrúbku asi 1,5 cm. Vykrajujte šišky a poukladajte ich na pomúčenú dosku. Prstom alebo druhou stranou varešky v nich naznačte jamky, prikryte ich utierkou a nechajte ešte podkysnúť.

Do rozpáleného oleja vhodte najprv kolieska mrkvy a až potom v ňom vyprážajte šišky. Olej sa neprepáli a šišky budú krásne zlatočervené. Šišky vyprážajte do červena z oboch strán. Do jamiiek naložte lyžicou džem, prípadne zo zvyšných bielkov (s práškovým cukrom) ušľahajte nad parou sneh. Ten môžete ochutiť džemom.

Trenčín región, dvojmesačník, marec – apríl 2021, číslo: 2, ročník VI., vyšlo: 4.3.2021. **Vydáva:** Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897,

poštová adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Lenka Kukučková, Veronika Nemšovská. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 111 300 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla I/VI: 20. februára 2021, najbližšie číslo vyjde 7. mája 2021.

Krížovka

Pranostika	skratka kapitána	postupne obujete	maľba vodovými farbami	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	farbiace látky	nápad, myšlienka	samica jeleňa	EČV Ilavy	postupne striaslo	Pomôcky: Aal, oribi, For, uvea, repetitor	dokončí miesenie	skratka olympijského rekordu	citoslovce zvuku pri streľbe	chránenie argumentmi, hájenie	obliznú
značka pre kilopascal				mužské meno zápal kľbov						celkom zapol					
považovalo										druh antilopy kypri pluhom					
väčší priemyselný podnik								existujem mocne trasie				zn. pre kilohertz edilovia			
Pomôcky: bamba, le-pas, urbs, fajansa	spoločen-ský tanec hudobný nástroj						obtrie ohni, pokrív						typ ruského lietadla poplach (hovor.)		
1. časť tajničky															
vrstva očnej gule					vzkriesilo (hovor.) nepotop										kvalita
niečo zvinuté do valca				akváriová rybka rozryl						mesto na Slovensku Albert (dom.)					
skratka obrneného transportéra			dostávajú perie liečebná tel. vých.								štát v jz. Ázii stratila reč				
netúlaj sa (expr.)						vľahlo do seba ponor, pohrúž						oxid man-gánatý taliansky husliar			
Pomôcky: abasi, nú-ria, Amati, rašel	špina (expr.)	klus (hovor.) pokožková					Albína (dom.) poklátli sa						Inžinierske stavby Irena (dom.)		
nezaplav vodou								stíchnuť syčať (expr.)							
skratka Európskeho parlamentu			vodná rastlina poterová látka						haluciná-cia lovom nahromaď					nakrátko sa ukáza-la, pre-bleskla	egyptská vína
integrová-ný obvod				direktiva druh morského kôrovca						štádium vývinu škrabáky					
modia					mierne zakašli často rezal								značka rubídia skríknut (zried.)		
bratova dcéra						Alojzia (dom.) šija, zátylok							druh papagája mužské meno		
Pomôcky: kea, lotos, epidermál-na, čip	domáci učiteľ aktivizujú-ci prvok										staroveký Rím spájal (kníž.)				
2. časť tajničky															
aká (hovor.)			vyžarovať mlieč							zajačí trus skratka súhvezdia Pec					úhor, po ne-mecky
prudko udieraj				skr. pre volúmen značka céria				jemná keramika EČV Púchova							
ovinovačka						zrakom utkvela na niečom									
rašľový stroj (text.)													sekal, rúbal		

Bedeker i cyklomapa pre výhercov

Dovedna 179 ľudí správne rozlúštilo tajničku v predošlom čísle novin Trenčín región. Správne znenie bolo: „Keď duje v januári severák, žito bude dobre spať.“ Z tých, čo zaslali poštou alebo mailom správne znenie krížovky, sme vyžrebovali 6 výhercov, ktorí získajú turistický bedeker Trenčín región a cyklomapu. A kto sa môže tešiť? Katarína Mendelová, Kameničany, Stanislav Kleman, Kšinná, Zuzana Málková, Rudník, Fedor Kováčik, Čachtice, Anna Hubinová, Nedožery-Brezany, Mária Kováčová, Veľké Uherce.

Aj v aktuálnom čísle môžete súťažiť. Hľadajte pranostiku. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 20. apríla 2021 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce.

Medvede ostali srdcovkou

Jaroslav Slašťan je jeden z najznámejších hovorcov v Trenčianskom kraji, reprezentuje bojnickú ZOO

Spolu so zámkom tvoria nerozlučné duo, jeden zo symbolov Bojníc. Najstaršia zoologická záhrada na Slovensku vedno s Národnou ZOO Bojnice lákajú turistov z celého Slovenska, no prichádzajú sem aj zahraniční návštevníci. Ľudia z blízkeho okolia zas areál často využívajú na rodinné prechádzky. V tomto krásnom prírodnom prostredí pracuje aj Jaroslav Slašťan. Pochádza z Kremnice, srdce a láska k zvieratám ho však priviedli na hornú Nítru. Bojnickú ZOO reprezentuje ako jej hovorca.

Váš vzťah k prírode je asi pozitívny. Ako ste sa však dostali k práci v ZOO?

„Pracoval som ako ekológ pre jednu zahraničnú firmu a monitoroval som stav fauny, flóry a biotopov. K prírode som mal blízko od malička. Vyrastal som v Kremnici, prázdniny som trávil u starých rodičov na Ihráči, čo je krásna podhorská obec na strednom Slovensku. Tam som si vytvoril vzťah k zvieratám. Viac ma zaujímali zvieratá ako nejaká technika alebo autá. Som desať rokov dobrovoľným strážcom prírody, takže mám skúsenosti s odchytom zvierat, s rehabilitáciou aj s

umiestňovaním. Viem sa k zvieratám priblížiť, viem, ako sa k nim správať. Sprevádzam aj zahraničných fotografov na rôznych fotoexpedíciách, robím kurzy stopovania divokej zveri. Aj na základe toho ma oslovili, prihlásil som

„Medveďom sa venujem stále. Na území Kremnických vrchov neprestajne robím monitoring. Niekoľkokrát ročne kontrolujem brlohy, medvede chodím fotografovať a tiež sprevádzam iných fotografov. Medvede sú mojou srdcov-

foto: archív J. S. Zx

sa do výberového konania a teraz tu pracujem.“

O práci v ZOO snívaj nejedno dieťa. Je to aj pre vás „dream job“ – vysnívaná práca?

„Je to zaujímavá robota. Dovtedy som bol zvyknutý na našu pôvodnú karpatskú faunu. Tá je mojou srdcovkou, najmä medvede. A tu som sa stretol aj s exotickými zvieratami, ktoré majú iné správanie aj vlastnosti. Musel som si na ne zvyknúť a nájsť si k nim cestu. Už aj ich samotné názvy, latinské či vedecké pomenovania bolo pre mňa náročné zvládnuť. Predsa len, v tomto veku.“ (smiech)

Išli medvede teraz bokom alebo sa stíhate venovať aj im?

kou a vždy aj budú.“

Bránou zoologickej záhrady prechádzajú tisíce ľudí. Správajú sa tak, ako sa v ZOO patrí?

„Mojou túžbou je, aby sa ľudia v zoologickej záhrade správali s rešpektom. A to nielen k sebe navzájom, ale aj k zvieratám. Správanie niektorých ľudí je doslova divné. Treba byť všímavý k zvieratám a občas je dobré si prečítať štítky pri zvieratách. Napríklad, stojí rodinka pri orangutanoch a ja počujem, ako ocko deťom vysvetľuje, že sú to gorily, a pritom tam má dve informačné tabule... A vôbec to nie je vtipné, je to smutné. Už deti totiž uvádzame do omylu.“

Počas zimných mesiacov je v ZOO vždy menej ľudí. Okrem toho tu máme pandémiu, takže počet návštevníkov určite klesol. Povedzte nám za zvieratá, ako sa majú v takomto období?

„Sú pokojnejšie, je to pre ne aj psychická úľava. Ak im počas vysokej návštevnosti ľudia klopú na sklá či štrngajú na pletivo, sú hlučné, je to pre ne nepríjemné. Teraz sú prirodzenejšie a vidno to aj na ich správaní. Niektoré zvieratá, ktoré znášajú aj mínusové teploty, sú stále vo výbehoch, exotické sme zazimovali. Vonku však môžete vidieť ťavy, zebry, a kým boli slony v starej expozícii, chodili na chvíľu von aj ony.“

Keď sme pri slonoch, ako sa majú Maja a Guľa v nových priestoroch?

„Presťahovali sme ich v decembri, postupne si zvykajú. Zmenu zvládajú celkom dobre, ale všetci sme veľmi opatrní. Predsa len, tridsať rokov žili na jednom mieste. Nové priestory sú však moderné, podstatne väčšie, exteriérový výbeh bude plný zelene, stromov. Interiér je dvojpodlažný, je tam aj špeciálny priestor na veterinárne ošetrenie. A kým pre slony ide o zlepšenie životných podmienok, návštevníci si tiež prídu na svoje.“

(Upozornenie: Rozhovor sme robili pred sprísnením protiepidemických opatrení, zoologické záhrady sú od polovice februára pre návštevníkov zatvorené.)